

ZENEÉLMÉNY

MUSIC EXPERIENCE

FEDEZZÜNK FEL EGYÜTT!

HANDPAN HELPER LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE HANGSZERED LEHETŐSÉGEI

Zeneélmény © NovákAnikó 2021

JÁTSZUNK!

A hangszer felfedezése egyben a zene felfedezése is:
elemek, építőanyagok, kötések, illesztések, szerkezet, minták, díszek, ...

A muzsika nyelvén:

HANGOK, HANGSOROK, HANGKÖZÖK, AKKORDOK, KÉPLETEK,
FORMÁK, FOLYAMATOK, HANGERŐK, HANGSZÍNEK, KARAKTEREK, TEMPÓK, ...

HANGOK:	Hangszered hangkészlete: minden hang, ami csak létezik a hangszeren
HANGSOROK:	Hangszered skálái. A hangok egymásutánja magasság szerinti sorban.
HANGKÖZÖK:	A hangszer bármely két hangja egyszerre, vagy egymás után megszólalva valamekkora távolságot vesz közre. Minden hangköz: más hangulat.
AKKORDOK:	Hármashangzatok és négyeshangzatok. Ötöshangzat, ... 3, 4, vagy több egyszerre, vagy egymás után megszólaló hang, melyek közt egyforma a lépésszám (hangulatuk - nagyságuk - azonban eltérő). A hangszer akkordjai egyszerűen, nemzetközileg érthetően jelölhetők
KÉPLETEK:	Amikor az akkordok hangjai nem egyszerre szólalnak meg, különféle mintákat alkotnak, alkothatnak (köznyelv: cikk-cakk). Néhány példa:
FORMÁK:	Szabad zenefolyam mellett zenei egységek és formák is léteznek. Ezeknek nevet is adtak: periódus, egy-, két-, ... tagú forma, rondó, ...

Mit jelentenek ezek a kifejezések? Szükségesek valamihez?

Hangkészlet:	Minden hang a hangszeren: ebből gazdálkods, amikor játszol
Alapskála:	A hangszer hangjai által kiadott hangsor (ebben zenélsz)
Skálák:	Milyen hangsorokban és hangnemekben tudsz játszani valami-lyen mértékig az alaphangsor mellett? Pl.: A Bb C D E F G A (D) d-moll, F-dúr, d-pentachord, d-pentaton, B-dúr, g-moll, a-moll, C-dúr... Később elmagyarázom. Kis türelmed kérem. Előbb az alapok ...
Hangközök:	Elemek dallamalkotáshoz, kísérekhez, improvizációhoz
Akkordok	
Hármashangzatok:	Elemek dallamalkotáshoz, kísérekhez, improvizációhoz
Négyeshangzatok:	Elemek dallamalkotáshoz, kísérekhez, improvizációhoz
Magyar jelölés:	A hármashangzat hangulata, avagy hangzástípusa lehet: Dúr: derűs, fényes. BŐ: Különleges, bővöletes; Furcsa. moll: meghitt, elgondolkodó, lágy, szomorú. szűk: fesztűt. Jelölés: D: Dúr. m: moll. sz: szűk. B: Bővített.
Nemzetközi jelek:	adott hangról indulva: C C- C° C* / Cmaj Cmin Cdim Caug A kapcsolódó kódokat a Handpan Helper 8. PDF-ben találd. *Számok és fordítások: kicsit később következnek.

HANGOK

A **törzshangsor** egy ismétlődő szerkezeti minta, egyre magasabban és magasabban: Spirál
Minden hang fix rezgésszámú (Hz), magasságú, a kottában saját lakhellyel és névvel.

- C_D_E_F_G_A_H_c_d_e_f_g_a_h_c'_d'_e'_f'_g'_+

angol: C D E F G A B c b

Az azonos nevű, a spirálban épp egymás felett lévő hangokat Családnevekkel különböztetik meg, ezek jelölésére több rendszer is használatban van. Egy handpan játékos általában 3-5 féle jelöléssel találkozhat. Ehhez itt egy összefoglaló. A többi jel kilogikázható ☺

NAGY								kis								egyvonalas								kétvonalas		
A	H							c	d	e	f	g	a	h	c'	d'	e'	f'	g'	a'	h'	c''	d''	e''		
A	H							c	d	e	f	g	a	h	c	d	e	f	g	a	h	c	d	e		

Handpan: A2 ... C3 D3 E3 ... C4 D4 E4 F4 F5 ... C5 D5...

ABC-s hang: A törzshangok és az összes módosított (lifteztetett) változatuk együtt.
Módosítani módosítójelekkel tudunk. Ilyenkor a hang magassága és neve megváltozik:

- ❖ Kettős bé-vel: bb kétszer fél hanggal leszállítunk. Új név: **Ceszesz**
- ❖ bé-vel: b fél hanggal leszállítunk. Új név: **Cesz**
- ❖ Kereszt-tel: # fél hanggal felszállítunk. Új név: **Cisz**
- ❖ Kettős kereszt-tel: x kétszer fél hanggal felszállítunk. Új név: **Ciszisz**

A módosítójeleket ötvonalas kottában a hang elé írjuk, a hanggal azonos magasságra: **#c**
Nemzetközi kód: a hang mögé kerül a jel: **C#**, s előfordul, hogy a hang nevét írják ki: **Cis**.

EGÉSZEN MÁS: DÓ_RÉ_MI_FÁ_SZÓ_LÁ_TI_DÓ HANGOK ÉS SORUK

Ha valamit tudsz **szolmizálva** (vagyis tudod a szerkezetét) akkor bármikor bármilyen hangmagasságról indítva el tudod énekelni, vagy játszani! Ezt a rendszert a világhírű magyar zenetanulás régóta a napi gyakorlatban alkalmazza. Sokfélék vagyunk: valakinek ez segít, valakinek más. De mi ez? **Egy viszonyrendszer. Egy egymáshoz képest fix hang-szerkezet.** Ami bárhol elindítható (bármilyen hangmagasságról, vagyis bármelyik ABC-s hangról).

De miért van szükség módosítójelekre? Ki fog derülni.

- ❖ Hangszer hangsorának, hangkészletének vagyis hangulatainak kiválasztásánál,
- ❖ a tanulandó dalok sorrendjének összeállításánál (nehézség szerint), valamint
- ❖ a játszandó dallamok megválasztásánál lehet hasznos a következő érdekesség-csokor.
- ❖ Segíti emellett a zenésztársakkal való közös zenélést, gyakorlást és koncertet is, mert közös szókészlet lehetőségét nyújtja, melyről minden zenélő hall / hallani fog.

Két hang már hangsort alkot. Hangsor tehát 2, 3, 4, 5, 6 és 7, vagy még több hangból állhat. A tagok lehetnek egymás mellettiek, vagy nem feltétlenül szomszédosak (csak úgy hangok). Mindegyik hangsor más hangulatú, mind másért érdekes, vagy szép, különleges.

2-6 hangból álló hangsorok

hangok száma	szám görögül	szomszédos hangok sora: KORD	nem minden hang szomszéd TON
2	bi	bikord	biton
3	tri	trikord	triton
4	tetra	tetrakord	tetraton
5	penta	pentakord	pentaton
6	hexa	hexakord	
7		hétfokú hangsorok	

Hétfokú hangsorok

A törzshangok és a szolmizációs hangok sora módosítások nélkül hét hangból áll. Ez ismétlődik mintaként és egyben szerkezetként, periodikusan.

Ebből az óriás hang-szalagból bármely rész kiemelhető önálló sorként (és hangulatként). E sorok hét hangból, tagból, lépcsőfokból (fokból) állnak. S mind a hét hangjukról indulhat egy-egy hétfokú hangsor. Ezért hét féle hangulat és szerkezet válik lehetségessé. E hét hangsor egymással párhuzamban fut. Mindnek saját neve és jellege van.

záró hang	Hangsor szerkezete	hangsor név	hangulat
dó	dó__ré__mi__fá__szó__lá__ti__dó'	ión-dúr	😊
ré	ré__mi__fá__szó__lá__ti__dó__ré'	dór	😞
mi	mi__fá__szó__lá__ti__dó__ré__mi'	fríg	😞
fá	fá__szó__lá__ti__dó__ré__mi__fá'	líd	😊
szó	szó__lá__ti__dó__ré__mi__fá__szó'	mixolíd	😊
lá	természetes moll l__t__d__r__m__f__sz__l	eol - moll	😞
ti	t__d__r__m__f__sz__l__t	lokriszi	:~

Az idők folyamán három féle lá-sor lett mindennapi, de több is létezik.

naturális	természetes moll	$I, \text{---}t, \text{---}d \text{---}r \text{---}m \text{---}f \text{---}sz \text{---}I$	szó	☹
harmonikus	összhangzatos moll	$I, \text{---}t, \text{---}d \text{---}r \text{---}m \text{---}f \text{---}\#sz \text{---}I$	#VII	☹
melodikus	dallamos moll	$I, \text{---}t, \text{---}d \text{---}r \text{---}m \text{---}\#fi \text{---}\#sz \text{---}I$	#VI #VII felfelé	☹

Handpan hangsorok (MAG)

A hangsorokat a központi hang, a hangkészlet és a módosított hangok határozzák meg.

Aegean

Amara

Annaziska / Kurd

Ashakiran / Asha

Harmonic lora

Hijaz

La Sirena

Minor

Pigmy / Pygmy

Univerzum

Mutant hangsorok

Részletek a MAG Instruments honlapján.

A hangolások kapcsán

Ha elküldöd hangszered hangkészletét lerajzolva és pár másodperces videóban, megkapod a hangszeren kivitelezhető hangsorok, hangközök, akkordok és kezdő dalok listáját.

Érdeklődés:

music.experience.ani@gmail.com

És most: a hangközökről:

Ha hangszereddel hangközöket és hangulatokat tapasztalsz ki, sok élményre, kifejezésre és öröme lelsz.

Ha e tapasztalatok mellett érdekelnek a miértek, vagy érteni és tudni szeretnéd, mi mitől kifejező ... bármikor kereshetsz összefüggéseket, megnézhetsz összefoglalót. Itt egy:

Két hang egyszerre, vagy egymás után megszólalva: hangközt alkot.

Mindegyikük jelentőséggel teli: hangulatuk van, ami bármilyen jelenséget kifejezhet.

Táv	Elnevezés	Jelleg	Inverz	Milyenség	Példák (a dallamok kezdete)
1	prím	0	8	Tiszta	Hej tulipán, Hej Vargáné
2	szekund	-	7	kis / NAGY	Für Elise; Cápa / Süss fel nap
3	terc	+	6	kis / NAGY	Zsipp-zsupp / Bobi boci
4	kvart	0	5	Tiszta	Kis Karácsony, Harry Potter
5	kvint	0	4	Tiszta	Hull a pelyhes, Kis kece, StarW.
6	szext	+	3	kis / NAGY	Gerencséri / A part alatt
7	szeptim	-	2	kis / NAGY	The winner takes / dó-ti
8	oktáv	0	1	Tiszta	Hull a szilva, A jó lovas

Oktávon túli hangközök

Jelleg, érzet, reakció

A természet és folyamatai nyomán a zene is sokféle. Az egymást követő hangok távolsága és az egyszerre megszólaló hangok közti távolság folyamatosan hangulatok egymásutánja.

A hangköz lehet

- ❖ Oldott, vagyis konszonáns. Ezen belül: semleges: 0 (1, 4, 5, 8), vagy kellemes: + (3, 6).
- ❖ Feszültségkeltő, azaz disszonáns - (2, 7, szűk és bő hangközök).

Kiegészítők - Inverzek

Egy oktávot tekintünk egy egységnek, mert utána újra ismétlődnek a hangok.

Bármely hang az alaptól tekintve, két részre bontja az oktávot. E két rész egymás kiegészítője. Kis hangköz kiegészítője Nagy. Nagynak kis. Szűknek Bő, bőnek szűk.

Következnek: A hangnemek

